

Inventarisatie natuurwaarden Hoger Einde, Ouderkerk aan de Amstel

W. Teunissen

Datum

5 september 2016

Versie

Versie 2 - definitief

Korte Ouderkerkerdijk 7
Amsterdam
Postbus 94370
1090 GJ Amsterdam
T 0900 93 94
F 020 608 39 00
KvK 41216593

www.waternet.nl

5 september 2016

Colofon

Opdrachtgever

Sector   Techniek, Onderzoek & Projecten
Afdeling   Projecten
Projectleider   Klaas Zondervan
Projectnummer

Opdrachtnemer

Sector   Techniek, Onderzoek & Projecten
Afdeling   Onderzoek & Advies
Projectleider   Wouter Teunissen
Kwaliteitsborger   Esther Spielmann
Projectnummer

Rapport

Rapporteur   Wouter Teunissen
Versie   Versie 2 - Definitief
Rapportnummer   16.055063
Trefwoorden   Ecologie, Kering, Wet- en regelgeving, Dijkverbetering,
Natuurwaarden

Inhoud

1	Samenvatting	6
2	Inleiding	8
3	Bureauonderzoek	11
3.1	Beschermde gebieden	11
3.1.1	Natura 2000	11
3.1.2	NNN Natuurnetwerk Nederland (= voormalige Ecologische Hoofdstructuur EHS)	12
3.2	Beschermde en kwetsbare soorten in de NDFF	13
3.3	Monumentale bomen	14
4	Veldbezoek	15
4.1	Natuurwaarde algemeen	15
4.2	Planten	16
4.3	Amfibieën	16
4.4	Reptielen	16
4.5	Grondgebonden zoogdieren	17
4.6	Vleermuizen	17
4.7	Vogels	17
4.8	Vissen	19
4.9	Ongewervelden	19
5	Conclusies en aanbevelingen	20
5.1	Beschermde gebieden	20
5.2	Monumentale bomen	20
5.3	Beschermde en kwetsbare soorten & uit te zetten vervolgonderzoek	21
5.4	Aandachtsgebieden bij variantenanalyse	23
5.5	Planning vervolg ecologisch onderzoek	24
6	Tot slot	26

1 Samenvatting

In deze notitie zijn de aanwezige beschermde natuurwaarden en de geldende natuurwetgeving onderzocht voor een dijktraject aan de Hoger Einde in Ouderkerk aan de Amstel. Dit traject moet, vanwege veiligheidseisen, mogelijk worden verstevigd. Het project bevindt zich in de oriënterende fase. De resultaten van deze notitie worden gebruikt voor het opstellen van een startnotitie voor de dijkverbetering.

Het onderzoek is opgesplitst in een bureaustudie (paragraaf 3) en een aanvullend ecologisch veldbezoek (paragraaf 4). Hierin is te vinden welke beschermde soorten in het gebied zijn aangetroffen en van welke het aannemelijk is dat zij in het gebied voorkomen op basis van de aangetroffen biotoop. Er zijn geen specifieke kwetsbare locaties aan te wijzen, langs het gehele tracé moet rekening worden gehouden met:

- oude (monumentale) bomen
- huizen en andere bouwwerken.

In juli 2016 is het plangebied uitgebreid met een klein stuk ten noorden van de Burgermeester Stramanweg (N522). Het gaat hier om de oprit naar de waarbij ook de dijk wordt meegenomen. Dit deel is niet in het veld onderzocht. Hiervoor is alleen een bureaustudie uitgevoerd. De conclusie is dat het gebied vergelijkbaar is met de rest van het plangebied.

In verband met gebiedsbescherming vanuit de Natuurbeschermingswet wordt aangeraden een stikstofberekening in Aeries calculator uit te voeren.

Natuurwetgeving kan complex en tijdrovend zijn. Vergunning- en/of ontheffingsaanvragen verlopen soms traag en de geldigheid van onderzoeksgegevens is beperkt. Het is daarom van belang het juiste ecologische onderzoek uit te voeren op de juiste tijd. In deze notitie is per soortgroep aangegeven waar nog informatie ontbreekt en nog vervolgonderzoek noodzakelijk is (paragraaf 5.3). Daarnaast is een stappenplan (paragraaf 5.4, Tabel 3) opgesteld. Dit stappenplan kan worden gebruikt bij de verdere planning van het project.

Planning onderzoek en uitvoering

Activiteit \ fase	Na vastgestelde startnotitie (einde definitiefase 200)	Tijdens ontwerp (300)	Tijdens voorbereiding (400)	Voor de uitvoering (500)	Tijdens de uitvoering (500)
a) Natuurgegevens opnieuw opvragen	X				
b) Bomen inventarisatie en inmeting		X			
c) Broedvogel- en vleermuisonderzoek rondom bebouwing*		X			
d) Onderzoek vaste vogelnesten en vleermuizen in bomen* (evt samen met bomeninventarisatie)		X			
e) Stikstofberekening i.v.m. PAS uit laten voeren		X			
f) Ontheffing Wnb aanvragen (indien nodig)			X		
g) Kapvergunning aanvragen (indien nodig)			X		
h) Stikstofdepositie melden/ vergunning aanvragen (indien nodig)			X		
i) Werkprotocol opstellen				X	
j) Compenserende maatregelen uitvoeren		X	X		
k) Mitigatie uitvoeren				X	X

2 Inleiding

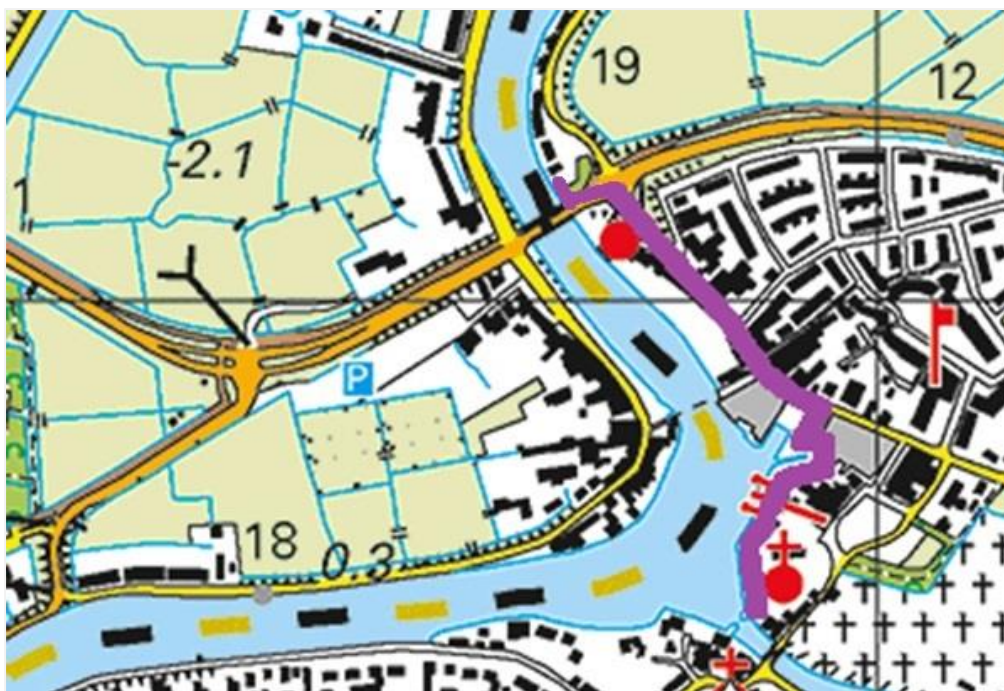
Bij Ouderkerk aan de Amstel ligt een dijktraject (Hoger Einde – Dorpsstraat – Kerkstraat; zie Figuur 1) dat op sommige plekken mogelijk moet worden opgehoogd of verstevigd om ook in de toekomst te kunnen voldoen aan de veiligheidseisen.

Figuur 1: Ouderkerk aan de Amstel. Het plangebied ligt links.

Het traject loopt vanaf ca 30 meter ten noorden van de Burgemeester Stramanweg (N522) via Hoger Einde-Zuid, Dorpsstraat en de Kerkstraat. Het traject eindigt in het zuiden bij de brug over de Bullewijk (overgang Kerkstaart naar Achterdijk) zie Figuur 2.

Figuur 2: Huidige referentielijn van het dijktracé (paarse lijn) loopt grotendeels onder de weg.

Het project bevindt zich in de oriënterende fase. Gewerkt wordt aan een variantenanalyse waarbij wordt vastgesteld of, en waar, de dijk moet worden verstevigd en met welke factoren rekening moet worden gehouden. De referentielijn van de dijk ligt onder de aangegeven wegen (zie Figuur 3). Verhoging van de dijk op de huidige plek geeft mogelijk problemen voor aanwonenden (ingangen van huizen zijn niet ingesteld op een grondverhoging, voordeuren kunnen dan niet meer open en dicht). Daarom wordt ook naar varianten gekeken waarin de referentielijn van de dijk wordt verlegd naar de tuinen van de aanliggende woningen of een variant waarin een stevige waterkerende damwand wordt aangelegd.

Figuur 3: Referentielijn van de dijk ligt onder het wegdek. Dit leidt tot problemen met aanwonenden bij de ophoging.

Binnen dat kader is ook gekeken naar de aanwezigheid van eventuele belangrijke natuurwaarden. De volgende vragen zijn beantwoord:

- welke natuurwetten en welk natuurbeleid zijn van toepassing bij dit project?
- met welke natuuraspecten moet in de variantenanalyse rekening worden gehouden?
- welke verdere natuuronderzoeken zijn nodig en in welke fase van het project kunnen deze het best worden uitgevoerd?

Om antwoord te kunnen geven op de bovenstaande vragen zijn een bureaustudie (paragraaf 3) en een oriënterend veldbezoek (paragraaf 4) uitgevoerd.

De resultaten en aanbevelingen met betrekking tot de natuurwaarden van het dijktraject Hoger Einde – Dorpstraat – Kerkstraat staan in paragraaf 5.

Omdat de uitvoering van het project in 2018/ 2019 is gepland, wordt aangeraden om het Natuurwetloket van Waternet (NWL) ook tijdens het project te blijven betrekken bij de verschillende projectstappen. Dit adviseren wij omdat verspreidingsgegevens van beschermde soorten up-to-date behoren te zijn en omdat de natuurwetgeving aan het veranderen is (zie paragraaf 6). Het NWL kan hierbij ondersteuning bieden.

3 Bureauonderzoek

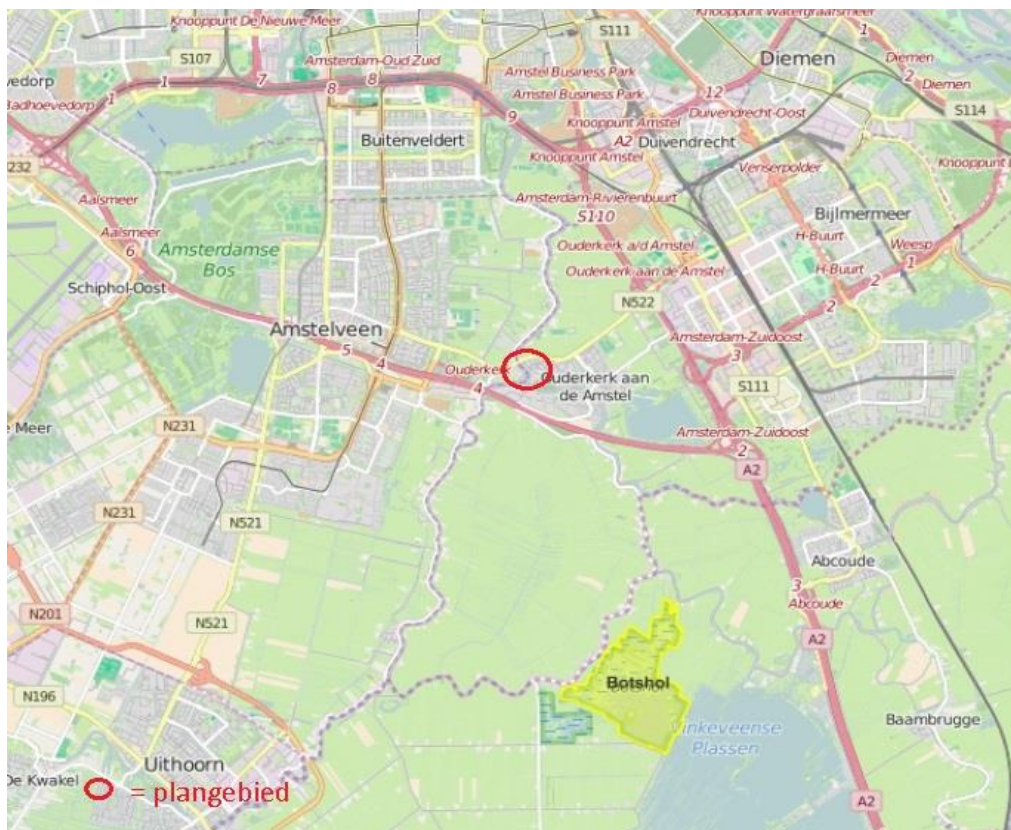
Voorafgaand aan het veldbezoek is gekeken naar de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden in, of in de directe omgeving van, het plangebied. Hiervoor is gebruikgemaakt van de actuele kaarten van de provincie Noord-Holland (<https://maps.noord-holland.nl/kaarten/>) en de gebiedendatabase op <http://www.synbiosys.alterra.nl>. In de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) is gekeken of in de afgelopen vijf jaar op het dijktraject en in de directe omgeving daarvan kwetsbare en zwaar beschermde soorten zijn aangetroffen.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natura 2000

In de directe omgeving van het plangebied ligt geen Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde gebieden zijn Botshol (op circa 4 km afstand) en Markermeer & IJmeer (op circa 9,5 km afstand; zie Figuur 4). Gezien de afstand, de aard van de werkzaamheden en het toekomstige gebruik van de dijk na afronding van de werkzaamheden, wordt geen negatief effect verwacht op de Natura 2000-gebieden.

Mogelijk dat stikstofemissie tijdens de werkzaamheden wel een effect heeft op de omringende Natura 2000-gebieden. Daarom moet een stikstofberekening worden uitgevoerd in het kader van de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof).

Figuur 4: Plangebied (rode cirkel) ten opzichte van dichtbij gelegen Natura 2000-gebieden (Geel vlak) bron: maps.noord-holland.nl

3.1.2 NNN Natuurnetwerk Nederland (= voormalige Ecologische Hoofdstructuur EHS)

Het plangebied ligt niet binnen het NNN (zie Figuur 5). Er is geen sprake van mogelijke aantasting van de "wezenlijke kenmerken en waarden". Met het NNN hoeft geen rekening te worden gehouden binnen dit project.

Figuur 5: Natuurnetwerk Nederland NNN (Groene vlakken) bij het plangebied (rode vlak) bron: maps.noord-holland.nl. Het plangebied ligt niet binnen het NNN.

3.2 Beschermde en kwetsbare soorten in de NDFF

De soortenlijsten in de NDFF (opvraag 18-4-2016 & 11-7-2016) bieden een goede indicatie van de soorten die in het veld kunnen worden aangetroffen. Zij zijn echter vaak niet volledig. Om een goed beeld van de lokale situatie te krijgen heeft een ecooloog een aanvullend veldbezoek uitgevoerd (zie paragraaf 4). Beschermde zijn de soorten in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet (Ffwet) én vogels. Kwetsbare soorten staan in de Rode lijsten van de NDFF. Bij het opvragen van de gegevens bij de NDFF is een ruime omtrek rond het plangebied gekozen. Er is ook gekeken naar de lijst met beschermingsregime "andere soorten" uit de nieuwe wet "Wet Natuurbescherming", waarvan verwacht wordt dat deze per 1 januari 2017 van kracht wordt. Voor een aantal soorten kan het vrijstellingsregime voor deze nieuwe wet nog wijzigen in verband met vrijstellingsbesluiten die nog door de provincie definitief moeten worden opgesteld.

Planten

Een opvraging in de NDFF 18-4-2016 leert dat in de afgelopen 10 jaar geen meldingen zijn gedaan van de aanwezigheid van beschermde plantensoorten langs het tracé. Er zijn 3 Rode lijst soorten gemeld rondom het plangebied, maar niet binnen het plangebied. In de nieuwe Wet Natuurbescherming staat een soortenlijst met beschermingsregime "andere soorten" vermeld. De soorten die op deze lijst staan, zijn nog niet als zodanig op te vragen in de NDFF, daarom zijn in de NDFF voor deze notitie alle waargenomen planten in de omgeving van het plangebied in de afgelopen 10 jaar opgevraagd. Hierin staan geen soorten die volgens de nieuwe wetgeving beschermd zijn.

Overige soorten

- 2 soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis & meervleermuis, beide tabel 3 Flora- en faunawet en straks ook beschermd onder de Wnb)
- 7 Soorten grondgebonden zoogdieren (hermelijn, egel, wezel, vos, rosse woelmuis, haas & bosmuis) tabel 1 Ffwet & Rode lijst; verwachting is dat hiervoor een vrijstellingsbesluit komt van de provincie Noord Holland bij ruimtelijke inrichtingswerkzaamheden bij de Wet Natuurbescherming, dit ligt echter nog niet definitief vast.
- 1 vissoort (kleine modderkruiper, tabel 2 van de Ff-wet. Deze soort is in de Wnb niet langer beschermd buiten Natura 2000 gebieden waarvoor de soort is aangewezen)
- 1 amfibieënsoort, de zeer algemene bruine kikker.
- Van de vogels is een breed scala aan soorten gemeld. Soms is lastig vast te stellen of het gaat om verblijvende of overvliegende exemplaren en om een éénmalige waarneming of om een langdurig verblijvend exemplaar. Aangemen kan worden dat in of langs het plangebied veel algemene stad- en parkvogels broeden. (Ook in de nieuwe wetgeving genieten vogels een zware bescherming).

Jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten.

Na het filteren van de data uit de NDFF (o.a. overvliegende exemplaren, winterwaarnemingen en onnauwkeurige meldingen zijn hierbij verwijderd) blijven er meldingen over van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest van de categorie 1 t/m 4. Het gaat hierbij om buizerd, gierzwaluw, havik, huismus,

kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk & sperwer. Dit zijn soorten die in de broedperiode in het gebied gemeld zijn en hier potentieel kunnen broeden. Dit geeft geen duidelijkheid of er ook daadwerkelijk binnen het gebied wordt gebroed. Buizerd & havik broeden bijvoorbeeld zelden midden in stedelijk gebied, slechtvalken komen tegenwoordig vrij breed verspreid voor, maar hebben hun nesten vaak op hoge flatgebouwen, kerktorens en hoge fabrieksgebouwen.

Een inschatting van de geschiktheid van het terrein voor deze vogelsoorten en eventueel vervolgonderzoek is daarom noodzakelijk. Dit is o.a. uitgevoerd in het oriënterend veldbezoek dat ook in deze notitie is beschreven.

3.3 Monumentale bomen

De gemeente Ouder-Amstel heeft bomen die ouder zijn dan 60 jaar en een levensverwachting hebben van meer dan 10 jaar, op een lijst van beschermde monumentale bomen gezet. Er staan 18 monumentale bomen langs het tracé met een concentratie rondom de Amstelkerk, hier bevinden zich 15 van de 18 monumentale bomen. Deze lijst van beschermde monumentale bomen wordt eens in de 5 jaar herzien (de huidige lijst is van 2014). De gemeente schrijft op haar website (<https://www.ouder-amstel.nl/inwoner/publicatie/monumentale-bomen>) dat het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor kap van deze bomen alleen mogelijk is bij zeer zwaarwegende redenen. Bij onderbouwde afwezigheid van alternatieven kan verwacht worden dat een dijkversterking i.v.m. veiligheid hieronder valt. Er is dan wel een vergunning nodig.

Figuur 6: Monumentale bomen bij de Amstelkerk

4 Veldbezoek

Op 2 mei 2016 heeft Wouter Teunissen (ecologisch deskundige van Waterproef) het plangebied bezocht om de ecologische aandachtspunten van het dijkproject te inventariseren. Gekeken is of voor de in de NDFF gemelde soorten geschikte habitat voorkomt. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat in de NDFF meldingen staan van allerlei soorten die voorkomen in een bosrijke omgeving, terwijl er inmiddels geen bos meer staat. Verder is ingeschat of de omgeving geschikt is voor kwetsbare soorten waarvan nu nog géén vermeldingen staan in de NDFF.

Achtere tuinen en huizen zijn niet bezocht. Vanaf de weg is een inschatting gemaakt van de natuurwaarden van deze tuinen en huizen. Deze waren redelijk goed te overzien vanaf de weg.

De uitbreiding van het plangebied (30 meter ten noorden van de N522) is niet in het veld bezocht. Hier is alleen een bureaustudie uitgevoerd. Er kan niet geheel worden uitgesloten dat hier beschermde planten staan. Het gaat om een kade, met grasveld, struiken en jonge bomen.

4.1 Natuurwaarde algemeen

Het plangebied is drukbevolkt. De referentielijn van de dijk ligt grotendeels onder een weg met aangrenzende bebouwing. Verhogen van deze locatie is daarom lastig, omdat dit ingrijpende gevolgen kan hebben voor aanwonenden. Het te onderzoeken gebied ligt daarom tussen de weg (= referentielijn van de dijk) en de Amstel. Dit is ruim genomen, om zo goed mogelijk verschillende varianten te kunnen afwegen.

Langs de weg staan verschillende typen huizen, van winkelpanden tot monumentale villa's. Deze huizen grenzen direct aan de weg en hebben geen voortuin. Veel huizen hebben een grote particuliere achtertuin grenzend aan de Amstel. In de tuinen staan hier en daar grote en oude bomen. De overgang van land naar water is abrupt, steil met een (houten) beschoeiing. Natuurvriendelijke oevers of ecologisch kwetsbare oevers zijn niet aanwezig. Aan de Amstel bij de Amstelkerk ligt een zeer ijle kleine rietkraag en een veldje met enkele lisdodden. Verder zijn alle oevers beschoeid met voornamelijk hardhout en staat er geen oevervegetatie. Hier en daar ligt een particuliere aanlegsteiger voor een boot. Teensloten zijn niet aanwezig.

Het plangebied ligt in stedelijk gebied met veel menselijke activiteit. Verwacht wordt dat vogels en andere dieren hier aan mensen zijn gewend. Vanwege die menselijke activiteit worden kwetsbare, schuwe soorten nauwelijks verwacht in het plangebied. Een uitzondering hierop vormen vissen en vleermuizen (nachtactief). Zie paragraaf 4.8 (vissen) en 4.6 (vleermuizen).

Huizen en bomen vormen geschikte schuil- en broedplaatsen voor vogels en vleermuizen. Voor de beoordeling van verschillende varianten van de dijkversterking is er van uitgegaan dat het mogelijk is, dat in enkele gevallen struiken, bomen en mogelijk zelfs bebouwing moeten wijken voor de dijkophoging. Dit kan een negatief effect hebben op vleermuizen en vogels met jaarrond

beschermde nesten. Zie verder paragraaf 4.6 (vleermuizen) en paragraaf 4.7 (vogels).

4.2 Planten

Het hele traject op de referentielijn bestaat uit klinkerweg met aan beide zijden woningen. Tussen stenen en langs huizen is gezocht naar bijzondere beschermde vegetatie van zowel de huidige Flora- en faunawet als de nieuwe Wet Natuurbescherming. Ook in de rioolputten is gekeken. Er is geen bijzondere wilde vegetatie aangetroffen. Ter hoogte van Kerkstraat 28 staat tegen de gevel een plant van het geslacht *Campanula*. Enkele soorten uit dit geslacht zijn in Nederland beschermd. In dit geval gaat het om het niet-beschermd Kruipklokje (*Campanula poscharskyana*) waarschijnlijk een zaailing van een potplant.

Beschermd muurvegetatie is niet aanwezig. Langs het water zijn twee locaties waarop bijzondere muurvegetatie zou kunnen groeien (een bakstenen muur bij de brug langs de Amstel bij de N522 en een muur van ingemetselde basaltblokken bij een klein binnenhaventje halverwege het tracé). In beide gevallen is geen bijzondere vegetatie aangetroffen.

Langs het water staan geen bijzondere planten. Vrijwel overal is een houten verticale beschoeiing aanwezig op de grens van water naar land. In het water staat in de eerste 1,5 tot 2 meter van de kant vrij veel Gele plomp en een enkele Witte waterlelie.

4.3 Amfibieën

Amfibieën zijn niet binnen het plangebied aangetroffen. Het aangetroffen habitat is zeer ongeschikt voor amfibieën. Het valt niet uit te sluiten dat binnen een particuliere tuin een tuinvijver aanwezig is met daarin algemene amfibieënsoorten. Rond de Amstelkerk is het mogelijk dat algemene amfibieën zoals Bruine kikker of Gewone pad het terrein als overwinteringslocatie gebruiken. De rest van het terrein is zeer ongeschikt. Tussen de huizen en de weg zijn geen voortuinen aanwezig. Achtertuinen zijn veelal geïsoleerd. De Amstel vormt met haar beschoeiing een harde grens voor amfibieën. Het water is te diep en te onrustig (in verband met scheepvaart) voor voortplanting, daarnaast vormt de beschoeiing een barrière voor dieren om het water in of uit te gaan. Zwaar beschermde amfibieën zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht. Voor algemene amfibieënsoorten geldt een vrijstelling in de FF-wet, verwacht wordt dat dit ook zal gelden in de Wet Natuurbescherming.

4.4 Reptielen

Het plangebied is ongeschikt voor de ringslang. Er zijn geen vegetatierijke plekken en oeverkanten zijn overal erg steil en hoog. Alleen bij de Amstelkerk is een oever die geschikt zou kunnen zijn. Hier is geen harde beschoeiing aanwezig en er ligt een composthoop op de oeverkant. Omdat er slechts 1 waarneming van een ringslang in de ruime omgeving is geweest in de afgelopen 10 jaar en het gebied

verder bijzonder ongeschikt is, wordt aangenomen dat de ringslang op het moment geen gebruik maakt van het plangebied.

4.5 Grondgebonden zoogdieren

Overal langs het traject (indien niet betegeld of geasfalteerd) kunnen grondgebonden zoogdieren voorkomen. Het gaat hierbij om algemene, aan mensen gewende soorten, zoals enkele algemene muizensoorten en de egel (in de Flora- en faunawet tabel 1 soorten). Bedreigde soorten worden niet verwacht door het ontbreken van geschikt habitat.

De achtertuinen zijn over het algemeen goed onderhouden, liggen geïsoleerd en ingesloten tussen water met steile beschoeiing, huizen, en plekken met veel menselijke activiteit. Van soorten als de bunzing en wezel wordt om die reden, misschien een enkel zwervend exemplaar verwacht, maar geen vaste verblijfplaatsen.

4.6 Vleermuizen

In de NDFF worden slechts 2 soorten vleermuizen vermeld. Waarschijnlijk is dit onvolledig. Vergeleken met omliggende gebieden, komen er vermoedelijk meer soorten voor. Vleermuizen kunnen het gebied als verblijfplaats gebruiken (in bomen of huizen), als foerageergebied of als vliegroute. De huizen vormen potentieel verblijfsgebied voor (kolonies) vleermuizen. Enkele grote oude bomen met veel gaten en scheuren vormen ook potentiële verblijfplaatsen. De achtertuinen vormen foerageergebied evenals de Amstel. De Amstel kan door vleermuizen gebruikt worden als vliegroute en vergelijkbare tuinen zijn in de omgeving aanwezig. Er zijn geen bomenrijen die een lijnvormig landschapselement vormen en van belang zouden kunnen zijn bij een vliegroute. Vliegroutes of essentieel foerageergebied zijn niet aanwezig. Met slechts één veldbezoek kunnen verblijfplaatsen in huizen of bomen niet worden uitgesloten.

4.7 Vogels

Voor vogels in het plangebied geldt dat het broedseizoen de meest kwetsbare periode is. In het plangebied is sprake van veel menselijke activiteit. Dit zorgt ervoor dat vogels niet bang zijn voor mensen en door de werkzaamheden niet gauw worden verstoord. Het verwijderen van bezette nesten is echter verboden. Heggen, overhoekjes, daken van huizen, rietkragen, bomen... Overal kunnen vogels broeden. De nesten van sommige soorten zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Hieronder vallen enkele soorten die broeden in huizen of soortgelijke bebouwing en een aantal soorten die broeden in bomen. Tijdens het veldbezoek werden de volgende soorten aangetroffen (deze lijst is alleen van soorten die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen). Een aantal hiervan worden op basis van expertise ingeschat als potentiële broedvogel. De overige soorten verblijven hoogstwaarschijnlijk slechts tijdelijk in het plangebied:

1. Potentiële broedvogels: wilde eend, krakeend, nijlgans, meerkoet (2 nesten aangetroffen), waterhoen (1 nest aangetroffen), fuut, houtduif, Turkse tortel, halsbandparkiet, gierzwaluw, kauw, zwarte kraai, ekster, gaai, witte kwikstaart,

zwartkop, roodborst, zanglijster, merel, spreeuw, heggenmus, tjiftjaf, winterkoning, pimpelmees, koolmees, boomkruiper, vink, groenling, putter.

2. Overvliegende/ foeragerende exemplaren die wel in het plangebied voorkomen maar er zeer waarschijnlijk niet tot broeden komen en waarvoor in de omgeving voldoende vergelijkbaar habitat voorkomt waar deze soorten naar kunnen uitwijken: aalscholver, blauwe reiger, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw, kokmeeuw, boerenzwaluw.

Op basis van het veldbezoek kunnen nesten van de volgende jaarrond beschermde soorten worden uitgesloten, deze soorten zijn niet aanwezig (zie Tabel 1):

Tabel 1: Lijst met in de NDFF gemelde vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest, waarvan broeden kon worden uitgesloten

Soort	Reden waarom de soort wordt uitgesloten
ooievaar	Opvallende grote nesten, vaak op schoorstenen of nestpalen. Geen vergelijkbaar nest aangetroffen.
roek	Koloniebroeder die vaak met meerdere soortgenoten gezamenlijke nesten heeft. Kunnen solitair broeden, maar dit is zeldzaam. Van de roek zijn weinig meldingen in Ouderkerk. Tijdens het veldbezoek is geen kolonie gevonden en zijn geen solitaire vogels gezien of nesten gevonden die van een roek zouden kunnen zijn.
buizerd, havik	Hebben grote opvallende nesten. Dergelijke nesten zijn niet aangetroffen.
slechtvalk	Broedt in Nederland op hoogte in gebouwen. Vaak industriegebouwen, kerken e.d. Geen geschikte nestplaats aanwezig ter hoogte van het tracé.
huismus	Zeer plaats getrouwe vogel, die zeker binnen het broedseizoen vaak dicht bij de nest locatie is te vinden. Het gehele gebied is vanaf verschillende kanten bekeken en beluisterd, tijdens een 1,5 uur durend bezoek. Tijdens dit bezoek zijn nergens huismussen gezien of gehoord. Een paar honderd meter ten zuiden van het tracé en buiten het plangebied waren wel huismussen aanwezig. Het is daarom zeer onwaarschijnlijk dat huismussen in het plangebied broeden.

Op basis van dit ene bezoek zijn niet uit te sluiten (zie Tabel 2):

Tabel 2: Lijst met in de NDFF gemelde vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest, die niet kunnen worden uitgesloten

Soort	Reden waarom de soort niet kan worden uitgesloten
gierzwaluw	(soort is aanwezig, vliegt rond en huizen vormen geschikte nestlocaties.)
kerkuil	(Onwaarschijnlijk. Meestal geen nest in de stadsomgeving, eerder op boerenerf in omgeving. Indien aanwezig dan verblijfplaats in een gebouw).
ransuil	(Onwaarschijnlijk. Bomenbroeder, niet alle bomen en klimop volledig kunnen controleren, nachtelijk bezoek nodig om met zekerheid uit te sluiten, alleen nodig als er bomen gekapt moeten worden. Of achterhalen of er recent broedvogelinventarisaties zijn uitgevoerd).
sperwer	(Onwaarschijnlijk. Meestal broedend op enkele meters hoogte in bosjes. Bomenbroeder, vaak in naaldhout. Niet heel waarschijnlijk dat deze in de achtertuin langs de Amstel broedt, maar niet uit te sluiten. Heeft soms klein nest dat gemist kan zijn en kan schuw en slecht zichtbaar zijn in de nestfase.)

Voor de genoemde soorten in de NDFF (vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten van de categorie 5), blijven tijdens en na de ingreep voldoende alternatieve locaties in de omgeving over. Deze soorten worden niet bedreigd door de werkzaamheden.

4.8 Vissen

Het water van de Amstel vormt het leefgebied van vissoorten die volgens de Flora- en faunawet beschermd zijn. Het gaat hierbij om de rivierdonderpad die in de steenstort langs de oevers zich voort kan planten. Kleine modderkruiper en bittervoorn zijn niet uit te sluiten.

In de Wet Natuurbescherming vervalt de bescherming van deze soorten. In dat geval hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd bij ruimtelijke ingrepen. De zorgplicht blijft, waarbij ervan wordt uitgegaan dat zo zorgvuldig mogelijk wordt gewerkt.

4.9 Ongewervelden

Beschermden ongewervelden worden vanwege de aangetroffen situatie niet verwacht. De achtertuinen, huizen en het water vormen geen geschikt leefgebied.

In tuinen met gazon is het mogelijk dat sporadisch een veenmol opduikt. (Dit is een sprinkhaan die niet zwaar beschermd is, maar wel op de Rode lijst staat.)

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Beschermde gebieden

Natura 2000: negatieve effecten worden niet verwacht. Een negatieve impact van de stikstofemissie als gevolg van de werkzaamheden op de omringende Natura 2000-gebieden wordt niet verwacht, maar kan echter op voorhand niet worden uitgesloten. Daarom is een stikstofdepositie berekening nodig in verband met de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof). Daarvoor moet gedetailleerd bekend zijn hoe gewerkt gaat worden.

Natuurnetwerk Nederland: het gebied ligt niet binnen het NNN. Van eventuele aantasting is daarom geen sprake.

5.2 Monumentale bomen

Houdt bij kap van bomen altijd rekening met het aanvragen van een eventuele kapvergunning. Buiten allerlei "gewone" bomen, staan er daarnaast 18 aanvullend beschermde monumentale bomen langs het tracé. Deze 18 bomen verdienen extra aandacht omdat zij extra landschappelijke waarde hebben. Als deze bomen gekapt moeten worden, wordt aangeraden hiervoor eerst contact met de gemeente op te nemen. De lijst met monumentale bomen staat vermeld op de website van de gemeente Ouder-Amstel:

<https://www.ouder-amstel.nl/inwoner/publicatie/monumentale-bomen>

5.3 Beschermd en kwetsbare soorten & uit te zetten vervolgonderzoek

Tabel 2: Aangetroffen of te verwachten soorten en uit te zetten vervolgonderzoek

Soortgroep	Aangetroffen/ verwacht	Vervolgonderzoek	Opmerking
planten	nee	nee	Geen bijzondere soorten aangetroffen of verwacht op in het veld onderzochte traject. De uitbreiding van het tracé dient echter nog zekerheidshalve op planten te worden onderzocht.
amfibieën	ja	nee*	Algemene soorten (bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander) kunnen voorkomen. Voortplanting alleen mogelijk in tuinvijvers. Eventuele overwintering in tuinen. De verwachting is dat in de Wet Natuurbescherming voor deze algemene soorten er een vrijstelling komt voor deze werkzaamheden. In dat geval is vervolgonderzoek niet nodig.
vissen	ja	nee*	Bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn mogelijk aanwezig in de Amstel. Binnen de huidige Flora- en faunawet is vervolgonderzoek noodzakelijk als er gewerkt wordt in de voortplantingsperiode van deze vissen. De verwachting is echter dat deze soorten in de Wet Natuurbescherming niet langer beschermd zijn en vervolgonderzoek niet verder noodzakelijk is. Wel blijft de zorgplicht, waardoor zorgvuldig handelen nodig blijft.
reptielen	nee	nee	De ringslang komt niet voor en er is geen geschikt leefgebied aanwezig.
grondgebonden zoogdieren	ja	nee*	Geen bijzondere/kwetsbare soorten verwacht. Algemene soorten (enkele muizensoorten en egel) binnen de bebouwing en tuinen. Hiervoor geldt een vrijstelling binnen de Ffwet. Verwachting is dat in de Wet Natuurbescherming voor deze algemene soorten er opnieuw een vrijstelling komt bij dit type werkzaamheden. In dat geval is vervolgonderzoek niet nodig.
vleermuizen	ja	mogelijk	Mogelijk zijn: <ul style="list-style-type: none"> • verblijfplaatsen in huizen • verblijfplaatsen in enkele oude bomen langs het traject • vliegroute over de Amstel. • foerageergebied in tuinen en over de Amstel.
vleermuizen			Vervolgonderzoek is afhankelijk van de voorgenomen werkzaamheden. Bij aantasting van huizen of bomen is vervolgonderzoek nodig en mogelijk een ontheffing. Anders niet, want dan ondervinden de soorten geen negatieve effecten van de werkzaamheden (mits er niet 's nachts wordt gewerkt)..
vogels	ja	mogelijk	Alle soorten zijn beschermd. Algemene soorten kunnen langs het gehele traject op veel verschillende plekken tot

Soortgroep	Aangetroffen/ verwacht	Vervolgonderzoek	Opmerking
			<p>broeden komen. Schuwe, kwetsbare soorten worden niet verwacht.</p> <p>Wel zijn enkele soorten aanwezig die afhankelijk zijn van bebouwing en die ook erg plaatstrouw zijn. Ze lopen alleen een risico als bebouwing moet wijken voor de dijkverzwaring. Deze nesten zijn het hele jaar beschermd, ook buiten het broedseizoen. Dit geldt ook voor de nesten van een aantal soorten die in bomen broeden.</p> <p>Als huizen en bomen gespaard worden, is er geen vervolgonderzoek nodig. Als dit niet kan worden uitgesloten wordt vervolgonderzoek aangeraden naar vogels met jaarrond beschermde nesten zoals gierzwaluw, ransuil, kerkuil en sperwer.</p>
ongewervelden	nee	nee	Bijzondere soorten worden niet verwacht.

5.4 Aandachtsgebieden bij variantenanalyse

Er zijn geen specifieke locaties aan te wijzen die een hogere ecologische waarde bezitten. Algemeen geldt dat **oude bomen** en **gebouwen** langs het gehele tracé kwetsbaar zijn, als er daadwerkelijk aan wordt gewerkt.

Kies bij voorkeur voor een variant waarbij geen bomen hoeven te worden weggehaald, in verband met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen & vogels en de monumentale waarde van enkele grote oude bomen. Als kap of ingrijpend snoeien toch noodzakelijk is, voer dan vleermuisonderzoek uit en vraag zo nodig een ontheffing en een kapvergunning aan. Houdt in dat geval rekening met eventuele herplantingsverplichting van bomen.

Kies voor een variant waarbij geen woningen schuren en andere aanbouw wordt aangetast. Beschermde vogels en vleermuizen kunnen in en rond de bebouwing aanwezig zijn. Het gaat om soorten die minder makkelijk alternatieve verblijfplaatsen kunnen vinden en waarbij het daarom lastiger is om een vergunning rond te krijgen. Zorg ervoor dat, als toch aan bebouwing wordt gewerkt, het tijdig bekend is waar deze soorten voorkomen door ecologisch vervolgonderzoek te doen. Start tijdig met het aanvragen van een ontheffing en het eventueel toepassen van mitigatiemaatregelen als dit nodig is

De vissen die voorkomen in de Amstel ter hoogte van het plangebied zijn volgens de in 2016 geldende Flora- en faunawet nog beschermd. Maar in de nieuwe Wet Natuurbescherming, waarvan verwacht wordt dat deze 1 januari 2017 van kracht wordt, vervalt hun bescherming. De zorgplicht blijft gelden. Vissen zijn vooral kwetsbaar tijdens hun voortplantingsseizoen. Houdt rekening met vissen bij het werken in het water van de Amstel tussen maart en augustus. Als het nodig is een beschoeiing of een damwand aan te leggen, overweeg dan om fauna-uittredeplaatsen (fup's) te creëren en om plekken voor ontwikkeling van oevervegetatie te creëren. Dit is niet verplicht maar verhoogt de natuurwaarden van het plangebied.

5.5 Planning vervolg ecologisch onderzoek

Tabel 3 toont een grove planning voor het natuuronderzoek en voor de uitvoering van de maatregelen die daaruit volgen. Door ruim van tevoren goed na te denken over het onderzoek is er voldoende tijd om dit gedegen uit te voeren. Daarnaast houdt deze planning rekening met de beoordelingstijd van een ontheffings- en of vergunning aanvraag, die op dit moment enkele maanden in beslag neemt.

Tabel 3: Planning onderzoek en uitvoering

Activiteit\fase	Na vastgestelde startnotitie (einde definitiefase 200)	Tijdens ontwerp (300)	Tijdens voorbereiding (400)	Voor de uitvoering (500)	Tijdens de uitvoering (500)
a) Natuurgegevens opnieuw opvragen	X				
b) Bomen inventarisatie en inmeting		X			
c) Broedvogel- en vleermuisonderzoek rondom bebouwing*		X			
d) Onderzoek vaste vogelnesten en vleermuizen in bomen* (evt samen met bomeninventarisatie)		X			
e) De uitbreiding van de 30 meter ten noorden van de N522					
f) Stikstofberekening i.v.m. PAS uit laten voeren		X			
g) Ontheffing Wnb aanvragen (indien nodig)			X		
h) Kapvergunning aanvragen (indien nodig)			X		
i) Stikstofdepositie melden/ vergunning aanvragen (indien nodig)			X		
j) Werkprotocol opstellen				X	
k) Compenserende maatregelen uitvoeren		X	X		
l) Mitigatie uitvoeren				X	X

Ad a) Natuurgegevens opnieuw opvragen: Laat het Natuurwetloket (NWL) opnieuw natuurgegevens opvragen uit de NDFF, zodra het bestuur de startnotitie heeft vastgesteld. Het is belangrijk om uit te gaan van actuele verspreidingsgegevens en wetgeving. Het NWL kan op basis hiervan en op basis van de resultaten van dit rapport de meest efficiënte onderzoeksstrategie adviseren.

Ad b) bomeninventarisatie en inmeting: Let op! Een aantal bomen zijn door de gemeente aangemerkt als monumentale boom en genieten daardoor bijzondere bescherming. Dit kan mogelijk gecombineerd worden met het broedvogel en vleermuisonderzoek.

Ad c) Broedvogel- en vleermuisonderzoek bebouwing:

Let op, alleen als er aan gebouwen of vergelijkbare constructies wordt gewerkt. Als bebouwing moet wijken voor de dijkversterking is een broedvogel- en vleermuisonderzoek in een vroeg stadium noodzakelijk. Het moet bij voorkeur twee jaar voor aanvang van de werkzaamheden starten. Deze vroege start is belangrijk, omdat het onderzoek vaak een jaar in beslag neemt en omdat het aanvragen van een ontheffing (g) en het toepassen van verplichte mitigerende en compenserende maatregelen ook tijd kost (zie k & l).

Ad d) Onderzoek vaste vogelnesten en vleermuizen in bomen.

Let op! Alleen bij ingrijpende snoeiwerkzaamheden of kap: Bomen kunnen door vleermuizen worden gebruikt en er kunnen jaarrond beschermde vogelnesten in voorkomen. Als bomen moeten worden gekapt, moet hiervoor soms een ontheffing Ffwet worden aangevraagd (zie g) en dat kost tijd. Bovendien wordt in de ontheffing vaak een verplichting opgenomen tot herbepanting. Plan een goed vleermuisonderzoek en een onderzoek naar jaarrond beschermde nesten ruim op tijd in (bij voorkeur twee jaar voor aanvang van de werkzaamheden). Laat via dit onderzoek de functies van het terrein voor vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten vaststellen. Bepaal, indien nodig, gezamenlijk een goede mitigatiestrategie. Bedenk van tevoren of de herplanting van bomen mogelijk is en wat moet worden gedaan als dit niet mogelijk is. Overleg dit met de vleermuisonderzoeker. Dit onderzoek kan worden gecombineerd met de bomeninventarisatie die nodig is voor de kapvergunning (h).

Ad e) De gebiedsuitbreiding voor het tracé ten noorden van de N522 is nog niet voldoende onderzocht. Met name niet op planten. Aangeraden wordt om dit mee te laten nemen bij een van de vervolgonderzoeken die nog moeten worden uitgevoerd.

Ad f) Stikstof depositie berekening i.v.m. PAS: Dit moet uitgevoerd worden in het programma Aeries calculator. Hiervoor is gedetailleerde projectinformatie nodig. Met behulp van de calculator moet bepaald worden of er geen verdere stappen nodig zijn, er een melding moet worden gedaan, of dat er zelfs een vergunning moet worden aangevraagd bij de provincie. Zorg voor een goede vastlegging van de uitgangspunten en berekeningen die gebruikt zijn in de Aeries calculator.

Ad g) Ontheffing Wnb aanvragen: Bij het aanvragen van een ontheffing moet de werkwijze bij de dijkverbetering helemaal duidelijk te zijn, omdat ontheffingen vaak onder strikte voorwaarden worden afgegeven. (De werkzaamheden moeten strikt worden uitgevoerd volgens het activiteitenplan waarin de uitvoeringswerkwijze is beschreven).

Ad j) Een ecologisch werkprotocol moet altijd op de werkplek aanwezig zijn. Hierin is o.a. vastgelegd welke beschermde soorten aangetroffen kunnen worden en hoe daarbij gehandeld moet worden.

Ad l) Mitigatie uitvoeren: Plan werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen van vogels. Voorkom zoveel mogelijk dat dieren zich vestigen. Verwijder daarvoor in de minst kwetsbare perioden (buiten het broedseizoen, bij voorkeur in oktober) opgaande begroeiing, ruigte en afval, vooral op de plekken waar later in het jaar wordt gewerkt. Houdt de vegetatie kort door bijvoorbeeld af en toe te maaien.

6 Tot slot

Op 1 januari 2017 wordt in Nederland een nieuwe natuurbeschermingswet van kracht. Hierbij worden de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en de Boswet samengevoegd tot één nieuwe wet: de Wet Natuurbescherming (WNB). Met de nieuwe wet veranderen regels en verandert de lijst met soorten die zijn beschermd. Vergunningsaanvragen gaan via de gemeenten lopen (via een omgevingsvergunning) en de provincies worden bevoegd gezag. Tijdens het schrijven van dit rapport was nog veel onduidelijk over de daadwerkelijke implementatie van de nieuwe wet. Houdt periodiek contact met het Natuurwetloket (NWL), dat kan aangeven welke stappen nodig zijn om te voldoen aan de nieuwe wetgeving. Het NWL kan bijvoorbeeld beoordelen of juridische veranderingen in de natuurwetgeving leiden tot ander uit te zetten natuuronderzoek. Op die manier wordt vertraging van het project als gevolg van de nieuwe natuurwetgeving zo veel mogelijk voorkomen.